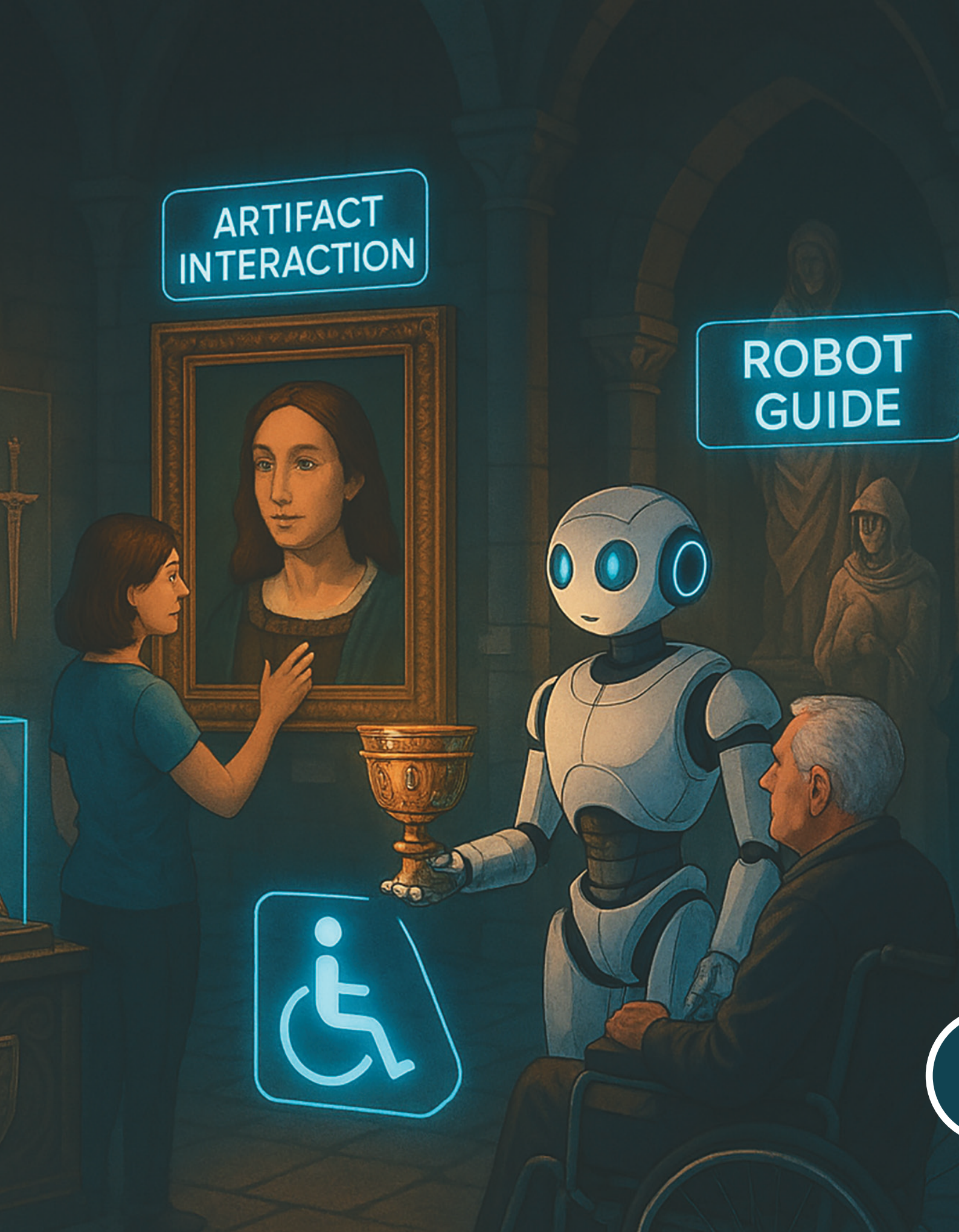

Sajnáljuk, a műtárgy jelenleg átgondolás alatt áll

012-es személyre szabott szoba

személyre szabott élmény - hozzáférhetőség - adatgyűjtés

Az MI révén nőhet a múzeumban őrzött kulturális javak hozzáférhetősége. Komoly segítséget jelenthet például a különféle fogyatékkal élő személyek, illetve mindazok számára, akik kulturális, nyelvi vagy más akadályok miatt nehezen férnek hozzá a tartalmakhoz, ha az MI az egyéni igényekhez igazított képfeldolgozást, szövegértelmezést és -generálást kínál.

A hozzáférhetőség mellett maga a múzeumi élmény is átalakulhat. Míg a kurátorok számára állandó kihívás megtalálni az optimális információmennyiséget az „átlagos” látogató számára, az MI lehetővé teszi, hogy a múzeum és a gyűjtemény személyre szabott tartalmakkal és útvonaljavaslatokkal alkalmazkodjon az adott látogató aktuális érdeklődéséhez.

Felmerül azonban a kérdés: vajon nem csorbul-e a műtárgy sajátos tapasztalata, ha túlságosan is igazodunk a látogatói igényekhez? És egyáltalán új keletű dilemmáról van szó, vagy hasonló kérdések már a korábbi gyakorlatokban, például a múzeumpedagógiában is megjelentek? A személyre szabott megoldások pedig rendszerint személyes adatok gyűjtését és felhasználását igénylik – vajon erre felkészültek-e a látogatók és a múzeumok?

In English? Don't be a dusty artefact, use your mobile's artificial intelligence to translate!

OLVASS TOVÁBB!

ROKO'S BASILISK

Sajnáljuk, a műtárgy jelenleg átgondolás alatt áll

Roko baziliszkusának szentélye

gépi öntudat - múzeum és társadalom - poszthumanizmus

2010 körül egy LessWrong nevű fórumon jelent meg a Roko baziliszkusa néven elhíresült elmélet. Eszerint egy jövőbeli szuperintelligens MI (a „baziliszkus”) mindenkit meg fog büntetni, aki nem segítette elő minél gyorsabb létrejöttét.

Vajon egy múzeumnak foglalkoznia kell-e olyan aktuálisan divatos, túlhájpolt témákkal, mint a mesterséges intelligencia?

Jelenleg úgy tűnik, hogy az MI hatással van a világszemléletünkre, a mindennapjainkra és több múzeumi gyakorlatra is. A múzeumok ugyanakkor nem lehetnek pusztán a változások követői vagy elszenvedői – mint hiteles és társadalmilag érzékeny intézményeknek, kötelességük reflektálni ezekre a folyamatokra.

Miközben az MI fejlesztése hozzájárul az emberi elme működésének jobb megértéséhez, a korábbi sakkgépekről vagy a kortárs MI-művészekről olvasva az lehet az érzésünk, hogy emberi az, amit (még) nem tud a gép. És miközben még mindig az ember és gép közti határvonalat keressük, valójában már régóta MI-algoritmussal és interfészekkel összenőve létezünk.

OLVASS TOVÁBB!

In English? Don't be a dusty artefact, use your mobile's artificial intelligence to translate!

AI generated with Google

Sajnáljuk, a műtárgy jelenleg átgondolás alatt áll

Romantikus terem

immerzív élmény - látogatókutatás - aura

A mesterséges intelligencia kétségkívül erősítheti a kapcsolatot a múzeum és a látogató között. Chatbotok, egyedi online élmények, valamint a kiállítások újfajta, játékos bemutatása révén szórakoztatóbb élményt kínál. Mindez azonban csak részben számít újdonságnak: a történeti kiállításokat korábban is gyakran egészítették ki megérinthatő reprodukciókkal, kortárs alkotásokkal vagy félig-meddig hiteles életképekkel.

Ugyanakkor a múzeum hagyományosan az eredetiség, az első kézből származó tudás, és talán az „aurának” – a távoli múlt és a tőlünk eltérő Másik felsejlésének – a tere is. Ezzel szemben a korszakok és terek manipulálása, a műtárgyak játékos átalakítása és kiemelése eredeti kontextusukból a történelem olyan érzetét erősítheti meg, amelyben a különböző korszakok csupán a jelen külsőségeiben eltérő variációknak tűnnek.

A fentiek mellett az MI – a már létező gyakorlatok alapján – jelentős újítást hozhat a látogatókutatásban is. A számos begyűjtendő adat feldolgozásával, különböző mintázatok felismerésével a kiállítások látogatottsága minden eddiginél pontosabban előrejelezhetővé válhat. Hogy ez hova vezet, a közeljövő egy izgalmas kérdése.

OLVASS TOVÁBB!

In English? Don't be a dusty artefact, use your mobile's artificial intelligence to translate!

Sajnáljuk, a műtárgy jelenleg átgondolás alatt áll

Középkori olvasóterem

kutatói pálya - tudomány - tudásmegosztás

A múzeum alapvető feladatai közé tartozik a kutatás. A mesterséges intelligencia a gyűjtemények gyors feldolgozása és rendszerezése mellett alkalmas újfajta összefüggések felfedezésére is a műtárgyak között, jelentősen felgyorsítva ismereteink gyarapodását. Ugyanakkor a múzeumi gyűjtemények – a generációk óta tartó digitalizációnak és a múzeumokban tökéletesített metaadatrendszernek köszönhetően – lényeges támogatást nyújthatnak az MI betanításához.

A generatív mesterséges intelligencia radikálisan kihat a kutatói munkára is. Visszafogott használata is jelentős időmegtakarítást eredményezhet egyes részfeladatok (például absztraktírás, szövegminőség-javítás, fordítás stb.) során, de akár komplett tanulmányok villámgyors elkészítésére is alkalmazható – a tudományos kérdés megfogalmazásától a szöveg megírásáig. Ez nemcsak etikai kérdéseket vet fel, hanem konkrét életpályákra is döntő hatással lehet.

Az ismeretterjesztés tekintetében egy hagyományos kiállítás vagy könyvtár nem tud versenyre kelni az MI gyorsaságával és személyre szabottságával. A múzeum azonban egyelőre még hi-telesebbnek tűnik. Az előnyök optimális ötvözése a mi felelősségünk.

OLVASS TOVÁBBI!

In English? Don't be a dusty artefact, use your mobile's artificial intelligence to translate!

Sajnáljuk, a műtárgy jelenleg átgondolás alatt áll

Az MI legszebb történelmi képei (időszaki kiállítás)

művészet - kreativitás - szerzőiség

A generatív MI által létrehozott képek a közbeszédben gyakran heves érzelmeket váltanak ki, ezt a képpályázatunkra érkezett kommentek is tükrözték. Miközben maximálisan átérezzük az MI munkahelyekre és emberi mivoltunkra gyakorolt hatása miatti félelmeket, elméleti szempontból érdemes tágabb kontextusban is megvizsgálni a kérdést.

A művészeti és múzeumi közegben kurrens téma, hogyan pótolják az MI-alkalmazások műalkotások befejezetlen vagy elveszett részeit (például Rembrandt Éjjeli őrjáratát), vagy hogyan hoznak létre például új stílusirányzatokat (mint Botto). Ezzel együtt számos kérdés merül fel.

Az MI által létrehozott képek – a felhasznált adathalmaz és gondolkodási sablonok révén – az emberi kreativitás sűrített megnyilvánulásai? Vagy az MI csupán egy eszköz, mint az ecset vagy a digitális fényképezőgép? Akkor művészet a „promptográfia” is? Vagy tekinthetők az MI-k önálló művészeknek? A legvalószínűbb talán az, hogy radikálisan újra kell gondolnunk az autonóm művész fogalmát. Érdemes észben tartanunk, hogy a szerzőiségről, az emberről és a művészetről alkotott képzeink mindössze néhány évszázados konstrukciók.

Lev Manovich pedig megfordítja a kérdést: milyen alkotások esetében és miért fontos, hogy feltételezzünk mögöttük egy alkotó (emberi?) tudatot?

OLVASS TOVÁBBI!

In English? Don't be a dusty artefact, use your mobile's artificial intelligence to translate!

Sajnáljuk, a műtárgy jelenleg átgondolás alatt áll

MI látványraktár

virtuális - önreflexió - ökológiai lábnyom

A múzeum klasszikusan egy fizikai helyszínen, fizikai tárgyak gyűjtésére jött létre, míg a mesterséges intelligencia anyagatlannak, virtuálisnak tűnik. Ezt a szembeállítást azonban érdemes felülvizsgálni.

A muzeológiában jelenleg is kiemelt téma a fizikai műtárgyak digitalizálása, valamint a digitális tartalmak gyűjtése. Ugyanakkor a mesterséges intelligencia fizikai vonatkozásai is kihatnak mindennapjainkra. Elég, ha csak az energiafelhasználásra gondolunk: például az itt látható kép generálása — a ChatGPT becslése szerint, nem megújuló energiaforrással számolva — körülbelül 25 órányi 10 wattos LED-izzó működtetésével megegyező CO₂-kibocsátással járt. De ugyanígy kimagasló a háttérben dolgozó gépek hűtéséhez elpárologtatott víz mennyisége is.

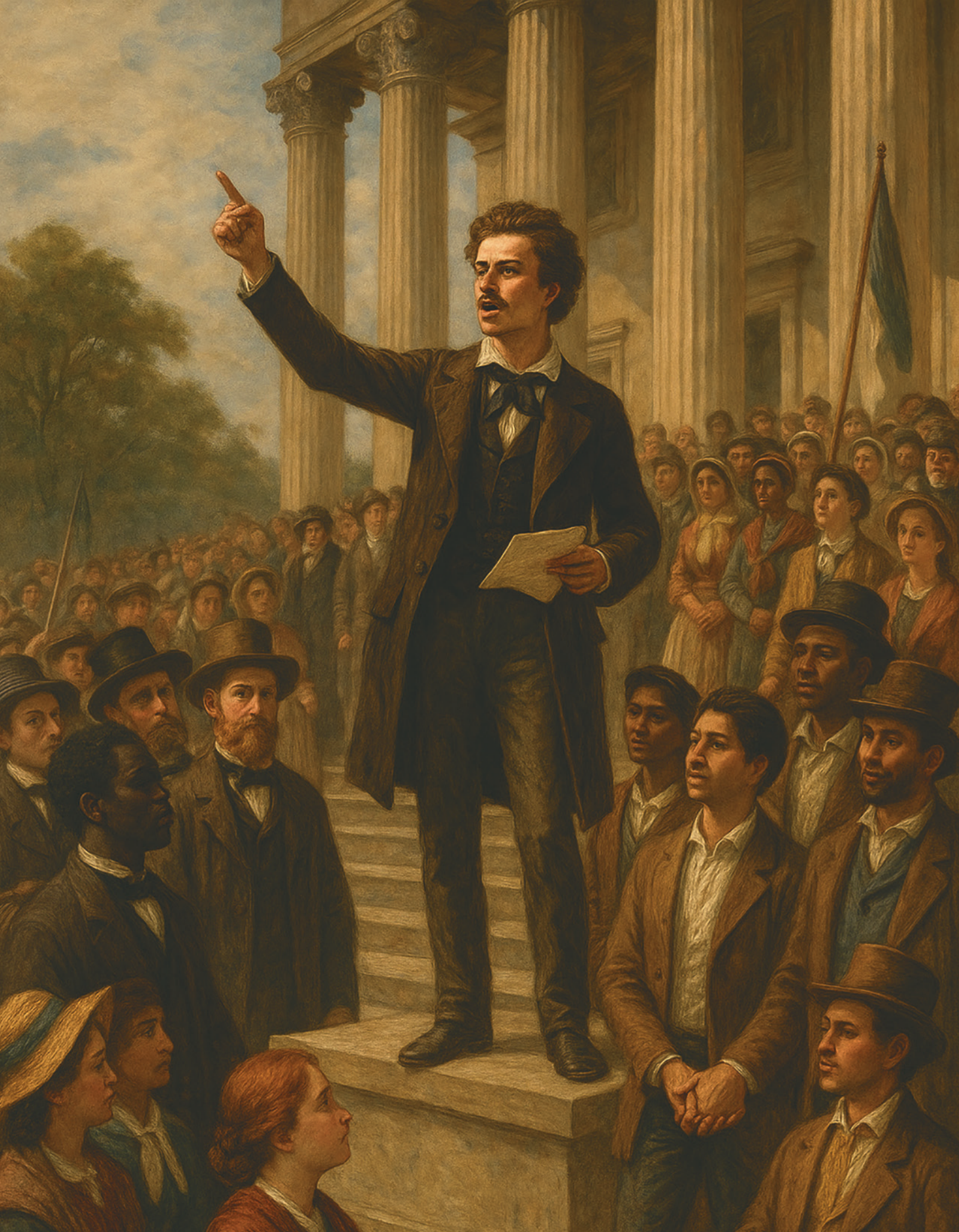

Az MI kapcsán felelős döntéseket kell hoznunk: ami legális, az nem feltétlenül kívánatos is. A múzeumoknak mint társadalmilag felelős intézményeknek példát kell mutatniuk és támpontokat kell adniuk e téren is. Ennek egyik fontos eszköze a transzparencia és az önreflexió. Jelen pop-up kiállítás képeinek elkészítéséhez, valamint a szövegek stilisztikai ellenőrzéséhez például időtakarékosági okokból felhasználtuk a ChatGPT ingyenes verzióját.

In English? Don't be a dusty artefact, use your mobile's artificial intelligence to translate!

OLVASS TOVÁBBI!

Sajnáljuk, a műtárgy jelenleg átgondolás alatt áll

Szabadságharc

(vegyes technika, 2025)

adatbázis - sztereotípiák - politikai manipuláció

Milyen történelmi torzításokat látsz ezen a képen? És vajon minek köszönhetők ezek: annak az adatbázisnak, amelyből az MI dolgozott? Egy olyan algoritmusnak, amely valamilyen társadalmi-ideológiai szempont szerint torzította az ábrázolást? Vagy éppen a létrehozáshoz megadott utasításoknak?

A mesterséges intelligenciát a világ számos pontján alkalmazzák már alkotók és kurátorok is a munkájuk során – ez azonban számos etikai dilemmát vet fel.

Milyen adatkorpuszt használnak a betanításához? Mennyire átlátható az adatok gyűjtésének és frissítésének elve? Milyen döntéseket hoz a gép, és melyeket bízzák az emberre?

A veszélyek egy részét már a chatbotok használatakor is tapasztalhatjuk: a magabiztosnak tűnő, de valójában téves válaszok lehetnek az MI működéséből fakadó ún. „hallucinációk” eredményei, vagy éppen erre optimalizált dezinformációs forrásokra vezethetők vissza, amelyek torzítják a találatokat.

A technológia sohasem semleges – ahogyan a múzeumi gyűjtés vagy kiállítás sem az. A múzeumoktól elvárható a nyílt és önreflexív kommunikáció, a látogatóktól pedig – lehetőségeikhez mérten – nyitott és kritikus hozzáállás a kiállítások értelmezésében.

OLVASS TOVÁBBI!

In English? Don't be a dusty artefact, use your mobile's artificial intelligence to translate!

Sajnáljuk, a műtárgy jelenleg átgondolás alatt áll

Életre keltett avar kori pár

megszemélyesítés - konfabuláció - szórakoztatás

Képzeljük el, hogy a háttérben látható avar kori pár megelevenedik egy képernyőn – vagy akár egy robot formájában. Mit kérdeznénk tőlük? És vajon mennyire tekinthetnénk hitelesnek a válaszaikat? A világ számos múzeumában találkozhatunk már olyan, egykor élt emberekkel vagy állatokkal, akikkel mesterséges intelligencia révén „beszélgethetünk”. Ezek a digitális figurák gyorsan, készségesen válaszolnak kérdéseinkre – ez a megoldás pedig sokak számára valószínűleg szórakoztatóbb, mint a hagyományosabb, szöveges vagy videós ismertető.

Ráadásul az ilyen chatbotok elszakadhatnak a konkrét tárgyi emléktől, és új kontextusokban is megjelenhetnek: egy Budapesten „életre keltett” avar kori párral bárhol, bármilyen témáról beszélgethetünk.

?

De vajon hol húzódik a határ hitelesség és szórakoztatás között? Valóban ez a legjobb irány a tárgyi emlékekkel foglalkozó múzeumok számára?

A kérdés valójában nem új keletű: elég, ha csak a történelmi múzeumokban gyakran látható hagyományőrzőkre gondolunk.

OLVASS TOVÁBB!

In English? Don't be a dusty artefact, use your mobile's artificial intelligence to translate!